

Stap voor stap naar schooleigen doelen

Versie 2023

Een handreiking voor het bepalen van ambitieuze
en realistische schooldoelen

Hoe weet je of je het maximale uit je leerlingen hebt gehaald? En of het onderwijs op je school genoeg uitdaging biedt?

Bepaal met deze handreiking je eigen ambitieuze en realistische schooldoelen met behulp van de referentieniveaus voor lezen, taalverzorging en rekenen. En vergelijk de leerresultaten op je school met jullie eigen ambities. Deze handreiking past bij het model [Regie op Onderwijskwaliteit](#) dat de PO-Raad met haar leden ontwikkelde om schoolbesturen te ondersteunen bij het verbeteren van en sturen op onderwijskwaliteit. Een van de vier pijlers in dit model is het definiëren van onderwijskwaliteit.

Naast het stellen van doelen voor de meetbare leerresultaten op de kernvakken, is het ook nodig om doelen te formuleren voor minder meetbare vakgebieden. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de referentieniveaus voor mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid, burgerschap of de veiligheidsbeleving van leerlingen. Doe dit op een manier die aansluit bij je eigen visie op onderwijs en je eigen kwaliteitszorgcyclus. Stel de doelen vast voor een langere periode, bijvoorbeeld voor vier jaar.

Waarom schooleigen doelen?

Als school wil je alle leerlingen optimaal voorbereiden op het vervolgonderwijs. Bij de introductie van de referentieniveaus stelde de Commissie Meijerink in 2008 als ambitie voor lezen, taalverzorging en rekenen dat aan het eind van de basisschool 85% van de leerlingen tenminste het fundamenteel niveau 1F en 65% het

streefniveau 1S (voor rekenen) en 2F (voor lezen en taalverzorging) beheerst. De streefniveaus 1S/2F vormen het algemeen maatschappelijk functioneel niveau; het niveau dat nodig is om je in de maatschappij te redden. Inmiddels is de ambitie van 85% 1F ruimschoots behaald, maar die voor 1S/2F niet, zie onderstaande tabel. Dit is een stabiel beeld de laatste jaren.

Percentage leerlingen dat de referentieniveaus behaalt per vakgebied¹

	%1F	%1S/2F
Lezen	98,4%	77,9%
Taalverzorging	97%	60,2%
Rekenen	93,5%	47,1%

Leerlingen die 1F niet halen op de basisschool, zullen alleen met een flinke inspanning in het voortgezet onderwijs het algemeen maatschappelijk functioneel niveau 1S/2F halen. Zij zijn de potentieel laag-geletterden en laag-gecijferden van de toekomst.

Scholen streven ernaar dat alle leerlingen de fundamentele niveaus 1F behalen. En dat zoveel mogelijk leerlingen, in ieder geval de leerlingen die naar vmbo-g/t en hoger uitstromen, de streefniveaus 1S/2F halen (leerlingen die uitstromen naar havo en vwo halen de streefniveaus

ruimschoots). De leerlingen beschikken zo over voldoende basisvaardigheden als zij naar het vervolgonderwijs gaan. Daarom is het belangrijk dat alle leerlingen (in ieder geval tot groep 6, tenzij dit echt onmogelijk is) een aanbod krijgen dat gericht is op het behalen van de streefniveaus 1S/2F. Alleen als dit echt niet realistisch is, kun je kiezen voor een aanbod gericht op het behalen van de fundamentele niveaus. Bij voorkeur koppel je leerlingen dan niet los van de leerstof van de rest van de groep, maar kies je voor een aangepaste leerlijn.

Het stappenplan:

1. **Wat is de schoolweging van jouw school?**
2. **Bereken de behaalde resultaten voor 1F en 1S/2F voor lezen, taalverzorging en rekenen samen**
3. **Vergelijk de behaalde resultaten in stap 2 met die van vergelijkbare scholen en formuleer schoolambities**
4. **Bereken de behaalde resultaten voor 1F en 1S/2F voor lezen, taalverzorging en rekenen afzonderlijk**
5. **Vergelijk de behaalde resultaten voor lezen, taalverzorging en rekenen met die van vergelijkbare scholen en formuleer schoolambities**
6. **Acties m.b.t. het werken aan schoolambities**

1. Dit zijn de percentages uit 2018-2019. Wegens de COVID-19 pandemie is nog geen actualisatie van deze percentages beschikbaar. Deze percentages blijven daarbij een goed ijkpunt voor passende schoolambities.

Wat is de schoolweging van jouw school?

STAP

1

De schoolweging geeft zicht op je leerlingenpopulatie. Deze maat geeft aan hoe complex de leerlingenpopulatie is. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) berekent deze schoolweging. Dat doet ze aan de hand van vijf factoren: het opleidingsniveau van zowel de moeder als de vader, de herkomst van ouders, of ouders in de schuldsanering zitten, de verblijfsduur van de

moeder in Nederland en het gemiddelde opleidingsniveau van de moeders van de leerlingen op school. Hoe hoger de schoolweging is, des te complexer de leerlingenpopulatie. Je vindt jouw gemiddelde schoolweging en de schoolweging per jaar in [Vensters](#) of [op de website van de inspectie](#)

Schoolweging
(gemiddelde laatste 3 jaar):

Bekijk ook de schoolweging van de afzonderlijke jaren. Is deze stabiel? Zo nee, is dit te verklaren?

Vergelijk de schoolweging met die van andere scholen onder het bestuur en met het landelijk gemiddelde. Wat valt je op?

STAP

2

Bereken de behaalde resultaten voor 1F en 1S/2F voor lezen, taalverzorging en rekenen samen

Beoordeel nu de resultaten die jouw school behaalt. Kijk hierbij naar de behaalde referentieniveaus van de drie laatste schooljaren waarin een eindtoets is afgenomen. De gemiddelde percentages voor de drie vakgebieden samen kun je vinden in Vensters, dit zijn de gewogen gemiddelden². Aan de hand van deze percentages kijkt ook de inspectie naar de leerresultaten. In Vensters zijn de behaalde resultaten in een balk met de volgende kleuren weergegeven:

Groen: boven de signaleringswaarde van de inspectie EN op of boven het gemiddelde van scholen met vergelijkbare schoolweging.

Oranje: op of boven de signaleringswaarde van de inspectie EN onder het gemiddelde van scholen met vergelijkbare schoolweging.

Rood: onder de signaleringswaarde van de inspectie EN onder het gemiddelde van scholen met vergelijkbare schoolweging.

Wat is het percentage leerlingen op de school dat de afgelopen jaren het fundamentele niveau (1F) en het streefniveau (1S/2F) heeft behaald?

Percentage 1F behaald:

%

Percentage 1S/2F behaald:

%

Zet een vinkje in het vak dat van toepassing is.

Zet een vinkje in het vak dat van toepassing is.

2. Houdt er rekening mee dat in Vensters of een andere LVS rapportage de gewogen gemiddelden staan. Dat is het gemiddelde percentage over drie jaar behaalde referentieniveaus gewogen naar aantal leerlingen per jaar. Reken je dit zelf uit? Gebruik dan het rekenvoorbeeld uit het [onderwijsresultatenmodel PO](#) van de Inspectie. Voor de juiste berekening van het gewogen gemiddelde, zie paragraaf 2.1.

STAP 3

Vergelijk de behaalde resultaten in stap 2 met die van vergelijkbare scholen en formuleer schoolambities

Vergelijk de behaalde percentages 1F en 1S/2F in stap 2 met het landelijk gemiddelde van scholen met dezelfde schoolweging en met de signaleringswaarde van de inspectie. Formuleer op basis van dit inzicht je eigen schoolambities voor 1F en

1S/2F. De landelijk gemiddelden, de signaleringswaarden en de bijbehorende figuur waarin de resultaten van alle reguliere basisscholen staan weergegeven, zijn te vinden in Bijlage 1.

Schoolambities 1F totaal

Signaleringswaarde 1F

85 %

Landelijk gemiddelde schoolwegingsgroep

%

Behaalde resultaat 1F van de school (zie stap 2)

%

Schoolambitie 1F

%

Schoolambities 1S/2F totaal

Signaleringswaarde 1S/2F

%

Landelijk gemiddelde schoolwegingsgroep

%

Behaalde resultaat 1S/2F van de school (zie stap 2)

%

Schoolambitie 1S/2F

%

Toelichting

STAP

4

Bereken de behaalde resultaten voor 1F en 1S/2F voor lezen, taalverzorging en rekenen afzonderlijk

Per vakgebied (lezen, taalverzorging of rekenen) kan het behoorlijk verschillen hoeveel leerlingen de referentieniveaus behalen. Met name bij het behalen van de streefniveaus 1S en 2F. Daarom

is het zinvol om ook naar de vakgebieden apart te kijken. In deze stap bepaal je de behaalde percentages voor lezen, taalverzorging en rekenen afzonderlijk. Kijk hierbij ook weer naar

het (gewogen) gemiddelde van de drie laatste schooljaren samen. Deze percentages kan je vinden in Vensters.

Wat is het percentage leerlingen op de school dat de afgelopen jaren het fundamentele niveau (1F) en het streefniveau voor lezen (1S/2F) heeft behaald?

Percentage 1F lezen behaald:

%

Percentage 2F lezen behaald:

%

Wat is het percentage leerlingen op de school dat de afgelopen jaren het fundamentele niveau (1F) en het streefniveau (2F) voor taalverzorging heeft behaald?

Percentage 1F taalverzorging behaald:

%

Percentage 2F taalverzorging behaald:

%

Wat is het percentage leerlingen op de school dat de afgelopen jaren het fundamentele niveau (1F) en het streefniveau (1S) voor rekenen heeft behaald?

Percentage 1F rekenen behaald:

%

Percentage 1S rekenen behaald:

%

Wat valt je op aan de behaalde resultaten 1F en 1S/2F voor lezen, taalverzorging en rekenen?

STAP

5

Vergelijk de behaalde resultaten voor lezen, taalverzorging en rekenen met die van vergelijkbare scholen en formuleer schoolambities

Vergelijk nu de percentages behaald voor lezen, taalverzorging en rekenen in stap 4 met het landelijk gemiddelde van scholen met dezelfde schoolweging. Formuleer op basis van dit inzicht

je eigen schoolambities voor lezen, rekenen en taalverzorging.

De landelijk gemiddelden en de bijbehorende figuren waarin de resultaten van alle reguliere

basisscholen staan weergegeven, zijn te vinden in Bijlage 2.

Schoolambities 1F voor de vakgebieden rekenen, taalverzorging en lezen afzonderlijk

	Landelijk gemiddelde schoolwegingsgroep	Behaalde resultaat 1F van de school (zie stap 4)	Schoolambitie 1F
Lezen	%	%	%
Taalverzorging	%	%	%
Rekenen	%	%	%

Toelichting

Schoolambities 1S/2F voor de vakgebieden rekenen, taalverzorging en lezen afzonderlijk

	Landelijk gemiddelde schoolwegingsgroep	Behaalde resultaat 1S/2F van de school (zie stap 4)	Schoolambitie 1S/2F
Lezen	%	%	%
Taalverzorging	%	%	%
Rekenen	%	%	%

Acties m.b.t. het werken aan schoolambities

STAP

6

Nu de schoolambities helder zijn, is de vraag hoe je deze kunt realiseren.

Nu de schoolambities helder zijn, is de vraag hoe je deze kunt realiseren. De onderstaande poster [Schoolverschillen in het primair onderwijs](#) van de inspectie kan helpen om te bepalen welke acties je zou kunnen ondernemen. De poster toont factoren die het verschil maken (waar het gaat om het handelen van leraren en schoolleiders) en een suggestie voor een werkwijze om als team samen aan de slag te gaan om hoge(re) leerresultaten te realiseren. De poster is ook te vinden op de website van de inspectie. Klik op de links in de poster om meer informatie te verkrijgen.

Acties die we gaan plannen

Algemeen

Lezen

Taalverzorging

Rekenen

Bijlage 1. Gemiddelde percentages referentieniveaus 1F en 1S/2F 2021

Schoolweging	Signaleringswaarde %1F	Gemiddelde %1S/2F	Signaleringswaarde %1F	Landelijk gemiddelde %1S/2F
[20,21)	85,0	98,8	66,8	77,6
[21,22)	85,0	97,9	63,9	72,7
[22,23)	85,0	97,6	61,1	70,4
[23,24)	85,0	97,2	58,6	68,2
[24,25)	85,0	97,0	56,6	66,8
[25,26)	85,0	96,7	55,1	64,7
[26,27)	85,0	96,4	53,6	63,6
[27,28)	85,0	96,4	52,1	62,0
[28,29)	85,0	96,0	50,6	61,1
[29,30)	85,0	95,6	49,0	59,2
[30,31)	85,0	95,4	47,3	58,4
[31,32)	85,0	94,7	45,5	55,8
[32,33)	85,0	94,5	43,5	55,4
[33,34)	85,0	93,6	41,5	52,4
[34,35)	85,0	92,9	39,5	51,0
[35,36)	85,0	92,7	37,5	48,9
[36,37)	85,0	91,9	35,7	48,4
[37,38)	85,0	91,1	33,9	46,1
[38,39)	85,0	90,8	32,1	44,6
[39,40)	85,0	89,6	30,3	43,4

Bijlage 2. Gemiddelde percentages referentieniveaus lezen, taalverzorging en rekenen 2021¹

Schoolweging	%1F LEZ	%2F LEZ	%1F TAV	%2F TAV	%1F REK	%1S REK
[20,21)	99,7	91,5	98,7	75,0	98,0	66,2
[21,22)	99,5	89,4	97,9	71,9	97,0	60,2
[22,23)	99,5	87,6	97,5	68,2	96,4	56,6
[23,24)	99,1	85,9	97,5	66,5	95,5	53,2
[24,25)	98,9	84,0	97,3	65,9	94,7	51,5
[25,26)	98,7	81,5	97,4	64,6	94,5	50,1
[26,27)	98,5	80,1	97,0	63,3	94,0	48,0
[27,28)	98,6	78,8	97,0	61,7	93,9	46,8
[28,29)	98,4	77,6	96,7	60,6	93,0	45,6
[29,30)	98,1	75,8	96,4	59,2	92,3	43,2
[30,31)	98,0	74,5	96,3	58,4	91,7	42,6
[31,32)	97,7	71,9	95,5	56,2	90,8	39,9
[32,33)	97,4	70,9	95,3	55,8	90,5	39,2
[33,34)	96,7	68,1	94,9	53,3	88,8	36,4
[34,35)	96,5	65,7	94,5	53,2	88,4	35,3
[35,36)	95,8	62,7	94,2	51,8	87,3	34,5
[36,37)	95,4	61,0	94,5	52,0	86,8	33,7
[37,38)	94,4	57,3	93,7	50,0	85,7	32,6
[38,39)	94,4	55,3	93,9	49,2	84,6	31,4
[39,40)	39,2	53,4	93,3	48,7	83,6	31,8

Bijlage 3. Gemiddelde percentages referentieniveaus lezen, taalverzorging en rekenen naar schooladvies 2021

Zie Peil.Taal en rekenen Einde basisonderwijs 2018-2019 [↗](#)

	Schooladvies	%<1F	%1F	%1S/2F
Lezen	vmbo-b	12,5%	87,5%	20,2%
	vmbo-b/k	6,3%	93,7%	33,8%
	vmbo-k	2,8%	97,2%	49,0%
	vmbo-k/(g)t	1,2%	98,8%	61,9%
	vmbo-(g)t	0,5%	99,5%	74,5%
	vmbo-(g)t/havo	0,2%	99,8%	85,9%
	havo	0,1%	99,9%	93,4%
	havo/vwo & vwo	0,0%	100,0%	98,3%
Taalverzorging	vmbo-b	18,3%	81,7%	11,8%
	vmbo-b/k	11,3%	88,7%	18,5%
	vmbo-k	6,1%	93,9%	27,2%
	vmbo-k/(g)t	3,7%	96,3%	37,7%
	vmbo-(g)t	2,1%	97,9%	47,4%
	vmbo-(g)t/havo	1,0%	99,0%	61,4%
	havo	0,3%	99,7%	74,1%
	havo/vwo & vwo	0,1%	99,9%	89,8%
Rekenen	vmbo-b	46,6%	53,4%	1,4%
	vmbo-b/k	28,2%	71,8%	2,8%
	vmbo-k	14,0%	86,0%	7,7%
	vmbo-k/(g)t	7,0%	93,0%	13,9%
	vmbo-(g)t	3,0%	97,0%	24,8%
	vmbo-(g)t/havo	0,9%	99,1%	41,7%
	havo	0,2%	99,8%	61,6%
	havo/vwo & vwo	0,1%	99,9%	87,8%

Figuur 3.4a Percentage leerlingen dat de referentieniveaus beheerst naar schooladvies (vmbo-b n=6.660; vmbo-b/k n=6.333; vmbo-k n=16.911; vmbo-k/(g)t n=7.646; vmbo=(g)t n=31.073; vmbo-(g)t/havo n=16.094; havo n=29.810; havo/vwo & vwo n=49.965)

